

Eerste Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de voorzitter en leden van de Eerste Kamer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag, 15 oktober 2018
dossiernummer: 100910
uw kenmerk:
telefoonnummer: +31 (0)70 335 35 35
e-mail: secretariaat@advocatenorde.nl

Betreft: brief Nederlandse orde van advocaten met betrekking tot de Algemene Politieke Beschouwingen

Zeer geachte voorzitter en leden van de Eerste Kamer,

Op dinsdag 30 oktober 2018 worden in uw Kamer de Algemene Politieke Beschouwingen gehouden. Als algemeen deken van de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) breng ik u namens de advocatuur onze grote zorgen over met betrekking tot de toegang tot het recht. Daarnaast vraag ik ook uw aandacht voor de digitalisering van de rechtspraak. De NOvA ziet op beide terreinen een heel belangrijke rol weggelegd voor uw Kamer en ik verzoek u deze brief te betrekken bij de Algemene Politieke Beschouwingen.

Samengevat

1. Ten aanzien van de toegang tot het recht is uitvoering van de aanbevelingen van de door de regering aangestelde commissie Van der Meer noodzakelijk.¹ Investeren in de rechtsstaat is cruciaal om de toegang tot het recht en onafhankelijke rechtshulp voor minder draagkrachtige rechtzoekenden te garanderen.
2. Met betrekking tot de digitalisering van de rechtspraak is het dringende verzoek aan de regering om de regie te pakken en de aanbevelingen van de Commissie Elias² toe te passen. Een digitaal doolhof ligt op de loer en kan voorkomen worden indien vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid de keten- en regieverantwoordelijkheid wordt opgepakt.

1. Toegang tot het recht

Toegang tot het recht is een grondrecht, een fundamenteel recht, een mensenrecht. Iedereen moet zich daarop kunnen beroepen, ook min- en onvermogens.

¹ "Andere tijden", eindrapport van de commissie evaluatie puntentoekenning gefinancierde rechtsbijstand (commissie Van der Meer), TK 2017-2018, Bijlage bij *Kamerstukken II* 31753, nr. 142

² Eindrapport Parlementair onderzoek naar ICT-projecten bij de overheid (KS 33326, nr. 5
https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/field_uploads/33326-5-Eindrapport_tcm181-239826.pdf)

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Meer dan 10 jaar bezuinigingen

Al meer dan tien jaar wordt er gesneden in het budget voor de gefinancierde rechtsbijstand. Talloze maatregelen zijn reeds doorgevoerd, zoals de verhoging van de eigen bijdragen en de bevrozing van de indexering van de vergoedingen. Al deze maatregelen beperken in toenemende mate de toegang tot de gefinancierde rechtsbijstand en verkleinen de bestaansmogelijkheid van de sociale advocatuur. Met dank aan uw Kamer, die de moties Scholten en Franken³ aannam, werden de bezuinigingen begin 2015 'on hold' gezet.

Vervolgens verschenen er meerdere rapporten: het rapport van de commissie Wolfsen⁴, het rapport van de door de NOvA ingestelde commissie Barkhuysen⁵ en het rapport over de herijking van de puntvergoeding van de commissie Van der Meer. De conclusie na al deze rapporten is helder: het huidige stelsel van gefinancierde rechtsbijstand is een goed en gedegen stelsel, maar er moet wel onderhoud worden gepleegd.

Voorstellen van de NOvA voor een duurzaam stelsel

De advocatuur zelf heeft de afgelopen jaren talloze verbetervoorstellen gedaan, denk maar aan het rapport van de commissie 'Duurzaam stelsel', de inbreng rondom de wetsvoorstellen en de opgestelde position papers. Nog in mei van dit jaar heeft de NOvA concrete voorstellen gedaan tot verbetering van het stelsel.⁶ Samengevat kwamen onze voorstellen op het volgende neer (zie ook Bijlage I):

- **App het Loket!**

Een advocatenpost binnen het Juridisch Loket en andere eerstelijnsvoorzieningen. Zo worden kennis en ervaring van advocaten ingezet om in een vroeg stadium een juridische diagnose te stellen en (veelvoorkomende) problemen effectief op te lossen.

- **Beloon specialisatie en kwaliteit met een voorrangsregeling**

Het verlenen van rechtsbijstand aan on- en minvermogenden is een specialisme, vanwege het type cliënten en de soort zaken. Door inschrijfvoorwaarden ten aanzien van kwaliteit en 'vlieguren' aan te scherpen en advocaten die hieraan voldoen extra te belonen met voldoende zaken en een hogere vergoeding wordt bewerkstelligd dat de kwaliteit van het aanbod van gefinancierde rechtsbijstand toeneemt.

- **Innovatie in de vorm van een online kennisbank**

Met best practices en praktijkondersteunende online-tools voor aan het stelsel deelnemende advocaten.

- **Online 'paddenstoel'**

Een website met een wegwijzerfunctie, ingericht op zowel juridische problemen als sociaal-maatschappelijke problematiek.

- **De vervuiler (overheid) dient te betalen**

Complexe wetgeving leidt tot een grotere behoefte aan rechtsbijstand. In 60% van de zaken is de overheid de veroorzaker van het geschil. De veroorzaker van het beroep op rechtsbijstand dient

³ Motie van het lid Franken c.s. en motie van het lid Scholten c.s., *Kamerstukken EK 2014-2015*, 34 000 VI

⁴ Herijking rechtsbijstand – Naar een duurzaam stelsel voor gesubsidieerde rechtsbijstand., rapport van de Commissie onderzoek oorzaken kostenstijgingen stelsel gesubsidieerde rechtsbijstand en vernieuwing van het stelsel (commissie Wolfsen), TK 2015-2016, Bijlage bij *Kamerstuk 31753*, nr. 110

⁵ Eindrapport Commissie 'Duurzaam stelsel gefinancierde rechtsbijstand' (commissie Barkhuysen), www.advocatenorde.nl/dossier/gefinancierde-rechtsbijstand/duurzaam-stelsel-rechtsbijstand

⁶ Actieplan 'Red(esign) de rechtsbijstand', www.advocatenorde.nl/nieuws/nova-presenteert-actieplan-red-de-rechtsbijstand en bijlage

daarvoor ook financieel verantwoordelijk te worden gehouden. Hier hecht ik er aan op te merken dat minister Dekker dit zelf ook meldde tijdens het algemeen overleg bestuursrecht in de Tweede Kamer op 5 juli:

“Waar we met z'n allen proberen de kosten voor de rechtsbijstand naar beneden te brengen, moeten we tegelijkertijd constateren dat een van de grootste veroorzakers van zaken wijzelf zijn. Onder wij – ik trek het dan breed – versta ik dan alle overheden, waaronder ook gemeenten en uitvoeringinstanties”.

De rechtsstaat is een uithangbord, geen kostenpost

In plaats van direct actie te ondernemen om de (wetenschappelijk vastgestelde) nood te lenigen, houdt de regering de hand op de knip en verspilt kostbare tijd met het oplaten van proefballonnetjes als het uitsluiten van rechtsgebieden en het verplicht voorschrijven van alternatieve oplossingsroutes bij juridische geschillen. Intussen gebeurt waarvoor de NOvA al jarenlang waarschuwt: de sociale advocatuur loopt leeg. Bevlogen advocaten verlaten de balie, omdat het voortzetten van hun praktijk niet langer financieel verantwoord is. De on- en minvermogende rechtzoekenden hebben het nakijken, want de gaten die nu vallen in het aanbod van gespecialiseerde rechtsbijstand door sociale advocaten zijn niet meer te dichten.

De verantwoordelijkheid die de overheid heeft voor de (inrichting van) toegang tot het recht wordt in toenemende mate verzaakt, wat ernstige gevolgen heeft voor het vertrouwen in de rechtsstaat. Het kabinet ziet het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand alleen als kostenpost en heeft nauwelijks oog voor de baten ervan. Het belang van onafhankelijke rechtsbijstand voor on- en minvermogende rechtzoekenden wordt systematisch ondergeschikt gemaakt aan bezuinigingsdrift. Het maatschappelijk kapitaal dat de sociale advocatuur vertegenwoordigt, wordt bij voortduring op het spel gezet. De maatschappelijke prijs van de afbraak van het stelsel zal vele malen hoger zijn dan het bedrag dat nu nodig is om het stelsel weer gezond te maken. Wij vrezen dat doorgaan op de door de regering ingeslagen weg leidt tot een tweedeling in onze samenleving.⁷

Kortom, de NOvA vindt dat nu eindelijk werk moet worden gemaakt van een duurzaam stelsel van gefinancierde rechtsbijstand waarop zowel rechtzoekenden als advocaten kunnen bouwen en vertrouwen.

2. Digitalisering van de rechtspraak

De digitalisering van de rechtspraak is voor wat betreft het civiele recht en het bestuursrecht te ambitieus en te complex gebleken.

De advocaat raakt verstrikt in een digitaal doolhof

Op andere rechtsgebieden en bij andere rechtscolleges gaat de ontwikkeling op het gebied van digitalisering door, minder ambitieus en in kleinere stappen. De Raad voor de rechtspraak zegt deze koers ook te gaan volgen. Rechterlijke instanties, zoals de Hoge Raad en de Raad van State, ontwikkelen ieder voor zich een eigen digitaal systeem; ieder op zijn eigen tempo en met een eigen visie en missie. In het strafrecht, dat weer gefinancierd wordt uit andere budgetten, wordt ook een eigen digitaal systeem gebouwd. Zo kan het voorkomen dat een advocaat met een gemengde praktijk deels op papier en deels digitaal zijn processtukken ontvangt of indient, daarbij met drie verschillende digitale systemen moet werken en in eerste aanleg digitaal procedeert, maar in hoger

⁷ Zie in dat kader ook het debat over de staat van rechtsstaat in uw Kamer van 11 maart 2014 (handelingen EK 2013/2014, nr. 22, item 5).

beroep weer op papier en in cassatie digitaal. De advocaat raakt door dit palet aan ICT-varianten verstrikt in een digitaal doolhof. Een goede afstemming en een geïntegreerde aanpak ontbreekt. De rechtzoekende wordt hier de dupe van.

Regie en verantwoordelijkheid ontbreekt in de rechtsketen

In de rechtsketen is veel kennis aanwezig. Kennis die momenteel onvoldoende wordt gedeeld en waardoor ICT-projecten mede mislukken. Het rapport Ketens de baas⁸ van De Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA)⁹ is een mooi voorbeeld hoe ondersteuning kan worden geboden rond ketensturing. De NOvA van mening is dat zonder regie en verantwoordelijkheid ketensturing niet van de grond komt. De NOvA maakt zich hierover zorgen en heeft dit in een brief d.d. 14 september jl. aan de minister aangegeven (Bijlage II). Zolang geen regie wordt gevoerd, zal elk rechtscollege of rechtsgebied, zonder enige vorm van afstemming, zijn eigen digitale systeem (verder) ontwikkelen. In de uitvoering van de regietaak doet de minister er goed aan de conclusies en aanbevelingen van de Commissie Elias als leidraad te gebruiken. Alleen wanneer hier serieus aandacht aan wordt besteed heeft de digitalisering van de rechtspraak en de rechtsketen kans van slagen.

Investerings advocatuur

Advocaten hebben de afgelopen jaren veel inspanningen verricht en investeringen gedaan om zich voor te bereiden op de digitalisering van de rechtspraak. Zo hebben advocaten deelgenomen aan werkgroepen voor zowel de invoering van de wetgeving als de uitvoering (het digitale systeem), hebben zij jarenlang meerdere malen het digitale systeem getest, en is de afgelopen jaren door het hele land voorlichting gegeven door en voor advocaten. Daarnaast hebben advocatenkantoren flinke investeringen gedaan. Zo is software aangeschaft voor een systeemkoppeling, is men van softwareleverancier gewisseld, zijn werkprocessen en kantooromgeving op de digitalisering aangepast. Er dient voorkomen te worden dat deze inspanningen en investeringen door de advocatuur voor niets zijn geweest en de NOvA dringt er ook daarom op aan dat hier aandacht aan wordt besteed.

Regierol minister

De NOvA is een voorstander van digitalisering, maar dan wel onder regieverantwoordelijkheid van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het is aan de minister deze regierol te pakken en de deelnemers in de rechtsketen met elkaar te verbinden voor zover het om digitalisering van werkwijzen gaat. Daarbij merkt de NOvA op dat voor een adequate doorontwikkeling van de digitalisering van de rechtspraak het noodzakelijk is dat er voor alle rechtsgebieden en alle rechtscolleges voldoende middelen beschikbaar zijn.

Tot slot

Investeren in ons rechtsbestel, in de sociale advocatuur, moet niet worden gezien als kostenpost, maar als een investering met duidelijke baten. Ook zal de regering bij de digitalisering van de rechtspraak de regie moeten pakken.

⁸ Herziene uitgave 2018, uitgevoerd in opdracht van de Architectuur Board en de eigenaar van NORA, het ministerie van BZK, https://www.noraonline.nl/images/noraonline/e/e2/NORA_dossier_ketenbesturing.pdf.

⁹De Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA) is een kennisplatform en in 2009 door het kabinet vastgesteld als norm voor de Nederlandse overheid. De NORA bevat principes, beschrijvingen, modellen en standaarden voor het ontwerp en de inrichting van de elektronische overheid. Doel van NORA is de dienstverlening door de Nederlandse overheid te verbeteren.

De NOvA is uiteraard bereid het bovenstaande nader toe te lichten.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,

mr. B.J.R. van Tongeren
algemeen deken Nederlandse orde van advocaten

Bijlage I: Overzicht plannen gefinancierde rechtsbijstand

Bijlage II: Brief NOvA over digitaal procederen d.d. 14 september 2018

Afschrift: aan de Minister voor Rechtsbescherming

FACTSHEET GEFINANCIERDE RECHTSBIJSTAND

Al meer dan tien jaar ligt de gefinancierde rechtsbijstand onder vuur. Verschillende plannen tot een vergaande stelselherziening zijn de revue gepasseerd en er is eindeloos overleg gevoerd met het veld. Vanuit de advocatuur zijn door de jaren heen verschillende voorstellen gedaan tot verbetering van het stelsel waarbij de toegang tot het recht en het voortbestaan van de sociale advocatuur gewaarborgd blijven. Er zijn onderzoekscommissies aan het werk gezet en er zijn rapporten verschenen, waaruit twee belangrijke zaken naar voren komen: het huidige stelsel van gefinancierde rechtsbijstand functioneert op hoofdlijnen goed maar behoeft verbetering en de aan het stelsel deelnemende advocaten worden onderbetaald. Met deze conclusies is tot nu toe niets gedaan, net zo min als met de voorstellen vanuit de advocatuur. In plaats daarvan koerst de huidige minister voor Rechtsbescherming wederom aan op een fundamentele stelselherziening.

De NOvA acht het van groot belang dat het debat over dit belangrijke onderwerp wordt gevoerd op basis van goede dossierkennis en historisch besef. Met deze factsheet hoopt de NOvA daaraan een bijdrage te leveren. Gezien de omvang van het dossier is er voor gekozen om alleen de hoofdlijnen te schetsen. De NOvA wenst echter te benadrukken dat er vanuit de advocatuur zeer veel input is geweest.

- In de periode 2007 tot 2012 zijn er in etappes structurele bezuinigingen ingeboekt van in totaal 125 miljoen.¹ Deze bezuinigingsrondes hebben geresulteerd in een groot aantal maatregelen: verdrievoudiging van het financieel belang waarvoor kan worden toegevoegd, forse verhogingen van de eigen bijdragen met aparte (nog hogere) tarieven voor echtscheidingszaken, afschaffing van de anticumulatiebepaling, een korting op de eigen bijdrage wanneer de rechtzoekende eerst het juridisch loket heeft bezocht en aldaar een doorverwijzing heeft verkregen (diagnose en triage), opeenvolgende verlagingen van de vergoedingen voor de advocatuur.
- In 2013 kondigt de toenmalige staatssecretaris van justitie Fred Teeven een extra bezuiniging van € 85 miljoen aan. In zijn brief van 12 juli 2013² aan de Tweede Kamer schetst Teeven de contouren van zijn nieuwe bezuinigingsplannen: de aanspraak op gefinancierde rechtsbijstand wordt afhankelijk van de aard en ernst van het probleem, juridische problemen moeten zoveel mogelijk buiten de rechter om worden opgelost en de staatssecretaris wil rechtsgebieden uit het stelsel halen (huurrecht, consumentenrecht, echtscheidingen zonder kinderen).
- Op verzoek van de VSAN toetst prof. mr. Tom Barkhuysen de voorstellen van staatssecretaris Teeven aan artikel 6 van het EVRM en concludeert dat de toegang tot het recht onder druk komt te staan.³ Uit in opdracht van de NOvA door Deloitte uitgevoerd onderzoek blijkt voorts dat de inkomenspositie van sociaal advocaten onder druk staat en veel lager ligt dan algemeen wordt aangenomen.⁴
- Eind 2014 wordt het wetsvoorstel stelselvernieuwing gepubliceerd voor internetconsultatie.⁵ Het wetsvoorstel introduceert (onder meer) een verplichte poortwachter. Het uitgangspunt dat van een wettelijke aanspraak op rechtsbijstand, tenzij één van de in de wet geformuleerde uitzonderingsgronden aan de orde is (ja, tenzij), wordt vervangen door het uitgangspunt van in beginsel geen aanspraak op rechtsbijstand, tenzij de poortwachter verwijzing naar een advocaat noodzakelijk acht (nee, tenzij). In het in opdracht van de NOvA door Ipsos uitgevoerde onderzoek

¹ 10 miljoen in 2008 (bron: Memorie van Antwoord Kamerstukken I 2007/08, 30 436 C, p.9 en Kamerstukken II 2007/08, 31 200 VI, nr. 39), een structurele bezuiniging van € 50 miljoen voor 2009 en de jaren daarna (bron: Monitor Gesubsidieerde Rechtsbijstand 2008, L. Combrink-Kuiters, S.L. Peters & M. van Gammeren-Zoetewij, Boom Juridische Uitgevers, Den Haag 2008, p. 20); een structurele taakstelling van 50 miljoen in 2010 (bron: Bijlage bij het regeerakkoord Rutte I, p. 3, ombuiging nr. 4 onder Kleinere overheid. Zie ook: Tweede Kamer, vergaderjaar 2010–2011, 31 753, nr. 27); vanaf 2012 nog eens jaarlijks bezuiniging van 15 miljoen (bron: Brief 31 oktober 2011, Besparingen gesubsidieerde rechtsbijstand. Kamerstukken II 2011/12, 3 753, nr. 39).

² Brief d.d. 12 juli 2013 van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer, TK 2012-2013, Kamerstuk 31753, nr. 64

³ Advies d.d. 13 februari 2014 van professor mr. Tom Barkhuysen

⁴ Bij brief van 13 november 2013 informeert de NOvA de Tweede Kamer over de belangrijkste conclusies uit het onderzoek van Deloitte

⁵ Zie: <http://www.internetconsultatie.nl/rechtsbijstand>.

luit de conclusie: de bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand leiden ertoe dat het aanbod van advocaten binnen de sociale advocatuur zal afnemen.⁶

- Op 13 januari 2015 worden in de Eerste Kamer de moties Franken⁷ en Scholten⁸ aangenomen; de plannen van Teeven worden in de ijskast gezet. Als reactie hierop wordt de commissie Wolfsen in het leven geroepen, die onderzoek gaat doen naar de oorzaken van de kostenstijging in de gefinancierde rechtsbijstand en de houdbaarheid van het stelsel in de toekomst. De aangekondigde verdere verlaging van de advocaatvergoedingen wordt wel alvast ingevoerd, nu dat per algemene maatregel van bestuur kan, waarvoor de staatssecretaris de Eerste Kamer niet nodig heeft.⁹
- De commissie Wolfsen doet aanbevelingen voor vernieuwing van het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand met als uitgangspunt dat de toegang tot het recht voor minderdraagkrachtigen gegarandeerd blijft. Tegelijkertijd publiceert de door de NOvA ingestelde commissie 'Duurzaam stelsel' onder voorzitterschap van mr. Barkhuysen het eindrapport met tal van aanbevelingen en de constatering. In een tussenrapport van deze commissie werd overigens geconstateerd dat er geen sprake is van een 'ongebreidelde' kostenstijging in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand, maar dat daarentegen de reële uitgaven de laatste jaren dalen.
- Bij brief van 31 mei 2016 informeert de toenmalige minister van V&J aan de Tweede Kamer over het kabinetsstandpunt naar aanleiding van het rapport Wolfsen. Dit standpunt luidt dat het huidige stelsel op hoofdlijnen goed functioneert, maar dat het wel kan worden verbeterd, waarbij de goede aspecten van het stelsel bewaard blijven. Het kabinet stelt de commissie Van der Meer in om de puntentoekenning te evalueren.
- De commissie Van der Meer doet onderzoek naar de vergoedingen die advocaten in het stelsel ontvangen. De commissie concludeerde dat advocaten onderbetaald worden en dat er € 127 miljoen bij moet om deze advocaten naar behoren te belonen. De commissie deed 52 aanbevelingen waarmee de Minister van rechtsbescherming direct aan de slag kan.
- In het regeerakkoord staat dat het stelsel van rechtsbijstand wordt herzien op basis van de rapporten van de commissies Wolfsen en Van der Meer binnen de bestaande budgettaire kaders, waarbij géén rechtsgebieden worden uitgezonderd. In weerwil van de duidelijke bevindingen van de commissie Van der Meer komt er geen geld bij.
- De NOvA komt in mei 2018 met voorstellen om het stelsel te verbeteren:
 - App het Loket! Een advocatenpost binnen het Juridisch Loket en andere eerstelijnsvoorzieningen. Zo worden kennis en ervaring van advocaten ingezet om in een vroeg stadium een juridische diagnose te stellen en (veelvoorkomende) problemen effectief op te lossen.
 - Beloon specialisatie en kwaliteit met een voorrangsregeling. Het verlenen van rechtsbijstand aan on- en minvermogenden is een specialisme, vanwege het type cliënten en de soort zaken. Door inschrijfvoorwaarden ten aanzien van kwaliteit en 'vlieguren' aan te scherpen en advocaten die hieraan voldoen extra te belonen met voldoende zaken en een hogere vergoeding wordt bewerkstelligd dat de kwaliteit van het aanbod van gefinancierde rechtsbijstand toeneemt.
 - Innovatie in de vorm van het opzetten van een online kennisbank met Best Practice Guides en praktijk ondersteunende online-tools voor aan het stelsel deelnemende advocaten.
 - Online 'paddenstoel'. Een website met een wegwijzerfunctie, ingericht op zowel juridische problemen als sociaal-maatschappelijke problematiek.
 - De vervuiler (overheid) dient te betalen. Complexe wetgeving leidt tot een grotere behoefte aan rechtsbijstand en in 60% van de zaken is de overheid de veroorzaker van het geschil. De veroorzaker van het beroep op rechtsbijstand dient daarvoor ook financieel verantwoordelijk te worden gehouden.

⁶ "De gevolgen van de bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand", rapport van 18 december 2014, Ipsos

⁷ Motie van het lid Franken c.s., voorgesteld 13 januari 2015, EK 2014-2015, 34 000 VI

⁸ Motie van het lid Scholten c.s., voorgesteld 13 januari 2015, EK 2014-2015, 34 000 VI

⁹ Brief d.d. 30 januari 2015 van de staatssecretaris aan de Eerste Kamer, vergaderjaar 2014-2015.

- In september komt in de media naar buiten dat minister Dekker plannen heeft die haaks staan op het regeerakkoord: het stelsel gaat geheel op de schop en er wordt een groot aantal rechtsgebieden uitgesloten van gefinancierde rechtsbijstand. Met de voorstellen van de NOvA is niets gedaan.
- Standpunt NOvA:
 - De toegang tot het recht en de rechter is een fundamenteel recht, verankerd in de Grondwet en in internationale verdragen. Voor on- en minvermogenden is het recht niet toegankelijk zonder financiële ondersteuning in de kosten van rechtsbijstand. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat ook deze mensen een advocaat kunnen inschakelen.
 - Het is de sociale advocatuur die bij uitstek gespecialiseerd is in rechtsbijstand aan on- en minvermogenden. Tien jaar bezuinigen op de gefinancierde rechtsbijstand heeft echter zijn tol geëist: bevlogen sociaal advocaten hangen de toga aan de wilgen en er is nauwelijks nog instroom van jonge advocaten in de sociale advocatuur. Er moet extra budget vrij worden gemaakt om het stelsel weer 'gezond' te maken, waarbij de aanbevelingen van de commissie Van der Meer richtsnoer moeten zijn. Door het ministerie wordt de urgentie van dit probleem niet onderkend. De sociale advocatuur dreigt hierdoor geheel te verdwijnen.
 - Met de plannen van de minister is de toegang tot het recht en de rechter niet zonder meer gewaarborgd voor on- en minvermogende rechtzoekenden. De overheid gaat straks bepalen welke oplossing geschikt is voor een rechtzoekende, waarbij rechtsbijstand door een advocaat wordt beperkt.
 - De NOvA is voorstander van een sterke eerste lijn (zie haar voorstel daartoe), maar niet in de vorm van een poortwachter die (in opdracht van de overheid) bepaalt of een rechtzoekende al dan niet in aanmerking komt voor rechtsbijstand door een advocaat, want dat tast de toegang tot het recht aan.

Ministerie van Justitie en Veiligheid
De heer drs. S. Dekker, minister voor Rechtsbescherming
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

tevens per e-mail: s.dekker@minjenv.nl

Den Haag, 14 september 2018
dossiernummer: 104784
uw kenmerk:
telefoonnummer: +31 (0)70 335 35 35
e-mail: secretariaat@advocatenorde.nl

Betreft: digitaal procederen

Geachte heer Dekker,

Graag breng ik mijn brief van 18 april jl. in herinnering, waarin de NOvA haar teleurstelling heeft uitgesproken over het feit dat de investeringen door de advocatuur in digitaal procederen – zowel in tijd en als in geld – grotendeels voor niets zijn geweest.

Op dit moment wordt door de Raad voor de rechtspraak gewerkt aan een basisplan waarbij de focus ligt op digitale toegankelijkheid. Volgens de NOvA is dit een goede benadering. Tegelijkertijd zijn er ook zorgen, zoals of dit systeem wel toekomstbestendig is, of het wel aan sluit op andere systemen binnen rechterlijke instanties?

Alle rechterlijke instanties, maar ook bestuursorganen bedenken hun eigen (ICT) oplossingen om tot digitaal procederen te komen. Zij hebben elk een eigen visie, missie, budget en tempo. Digitale communicatie en digitalisering worden door de Hoge Raad en de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State momenteel – los van elkaar – voortvarend aangepakt. Binnen het strafrecht zijn budgetten beschikbaar en wordt doorontwikkeld. Zo zijn er nog tal van voorbeelden. Er ontstaat een heel pallet aan ICT-varianten voor de procederende advocaat. Het gevolg hiervan is dat advocaten verstrikt raken in een digitaal woud waar ook de rechtzoekende niet bij gebaat is. Een geïntegreerde aanpak ontbreekt.

In een recent advies van de Afdeling advisering van de Raad van State werd aandacht gevraagd voor de rol van de overheid ten opzichte van de burger als het aankomt op digitale communicatie en gegevensverwerking. De NOvA mist in de digitalisering van de verschillende onderdelen binnen de rechtspraak in den brede ketenregie en vraagt indringend aandacht voor regieverantwoordelijkheid. Het ministerie van Justitie en Veiligheid en u als eindverantwoordelijke zou een overall visie moeten hebben over hoe de ketenafhankelijkheid vorm moet worden gegeven.

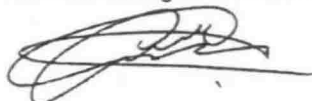
Ministerie van Justitie en Veiligheid
2500 XH Den Haag
Tel: 070 - 335 35 35
Fax: 070 - 335 35 35

Advocaat 2018
2500 EA Den Haag

www.advocatenorde.nl

Van de zomer deed ik in Nieuwsuur al een oproep aan u om sturing te geven. Graag treed ik met u in overleg om de noodzaak tot ketenregie voor de advocatuur, en breder, voor alle betrokkenen binnen de rechtspleging, te bespreken.

Met vriendelijke groet,
namens de algemene raad

Bart van Tongeren
algemeen deken en portefeuillehouder digitaal procederen

C.c.: programmadirectie IVO van de Raad voor de rechtspraak